

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 Moss
Sfovpost@statsforvalteren.no

Vår dato: 05.07.2023

Vår ref: AAR

Deres ref: 2023/18622

Innspill til oppstartsprosesser om supplerende vern i Kongsberg, Flesberg og Rollag kommuner - NORSKOGs innspill

Viser til oppstartsmelding datert 24.05.23 om «Varsel om oppstart av verneprosess i Kongsberg, Flesberg og Rollag kommuner».

NORSKOG har følgende innspill til oppstartsmeldingen.

Merknader til oppstartsmeldingens bakgrunn

Innledningsvis ønsker NORSKOG å gi noen kommentarer knyttet til rapporten "Living Planet Report 2015 (WWF 2016)", som legges til grunn for betydningen av vern. I rapporten fremgår det at verdens dyreliv er mer enn halvert de siste 40 år.

Living Planet Report er internasjonalt en omdiskutert rapport på grunn av at de legger til grunn et geometrisk gjennomsnitt i stedet for det folk flest oppfatter som gjennomsnitt – aritmetisk gjennomsnitt. Denne statistiske modellen er svært sensitiv mot store reduksjoner i enkelt populasjoner. Om for eksempel bestanden av elg i Halden kollapse og går fra 100 til 0 elg, mens en annen elgbestand i Norge har doblet sin populasjon og nå er 200 elg, og man totalt sett derfor har samme antall dyr, vil det geometriske gjennomsnittet vise en reduksjon i den gjennomsnittlige elgbestanden på hele 86%. Det denne rapporten viser er ikke en bred nedgang, men ekstrem nedgang i noen få populasjoner. Disse trenger målrettede tiltak.

Flere forskere stiller spørsmålstegn ved bruk av den statistiske modellen og måten konklusjonen fra rapporten unansert benyttes i media og av beslutningstakere.

Blant annet er det gjennomført en studie ved navn [Clustered versus catastrophic global vertebrate declines](#) av Leung m.fl. som ble publisert i Nature i 2020 som viser blant annet at om det gjenstår kun 1 % av en populasjon, mens en annen populasjon økes med 4 900 %, eller 393 populasjoner har økt med en prosent, vil det ved bruk av den statistiske metoden som WWF legger til grunn vise en reduksjon i populasjoner på 50 %. Dette gir ikke et riktig bilde av den faktiske situasjonen.

På bakgrunn av ovennevnte ønsker NORSKOG å understreke viktigheten av å bruke forskning på en kritisk og konstruktiv måte. Her har Statsforvalter og andre offentlige aktører et stort ansvar. Forskning må fremlegges objektivt og verdinøytralt, slik at interesseparter får riktig informasjon til best å kunne uttale seg.

Merknader til prosessen

Det vises til oppstartsmeldingen hvor det står at oppdraget er forankret i St. Meld 14 (2015-16) Natur for livet. I samme stortingsmelding (side 7) fremgår det at « (...) supplerende arbeid med vern, der frivillig vern skal prøves ut i flere typer natur enn skog.». I Statsforvalterens oppstartsmelding, kan NORSKOG ikke se antydninger til at dette er forsøkt. Statsforvalteren har hatt møter med kommunene for å innhente en «lokal aksept», hvor grunneier er fullstendig tilsidesatt i prosessen. Grunneierne er kun informert per brev om at eiendommen deres utredes for vern, uten rom og tilrettelegging for å være delaktig i prosessen utover ordinære hørings- og innspillmuligheter. Dette er med andre ord en prosess som ligner mer på det konfliktfylte tvangsvernet på 80- og 90-tallet. NORSKOG er redd for at en slik fremgangsmåte også kan være med på å degenerere og senke tilliten til ordningen med frivillig vern av skog. En grunneier kan ha vært i dialog om et frivillig vern, hvor riset bak speilet plutselig blir tvangsvern av delvis samme areal – til et annet verneformål. Dersom slike eksempler oppstår, vil dette i seg selv forvitte ordningen med frivillig vern av skog.

Frivillig vern av skog er en 20 år lang suksesshistorie, hvor nettopp frivilligheten og grunneiers delaktighet har vært nøkkelen til den lave konfliktgraden. Det har også vist seg å gi lave prosesskostnader og effektivt vern av skog. Grunneier bestemmer selv arealene som tilbys, og får gratis rådgiving og bistand i prosessen, både med myndighetskontakt og erstatningsforhandlingene. Dette gir en trygghet for at deres interesser blir ivaretatt.

NORSKOG er svært kritiske til fremgangsmetoden som er lagt til grunn for arbeidet med supplerende vern. Erfaringene med frivillig vern viser at alt vern av privat eiendom bør skje med utgangspunkt i frivillighet. Vi mener at alt areal har en verdi uavhengig om det er økonomisk utnyttbart eller ikke. At det skal vernes medfører i seg selv at storsamfunnet mener området har en verdi. Skal grunneier avgi arealer fordi staten skal oppfylle sine politiske mål, bør det innføres en minstepris per arealenhet. Det bør forventes at grunneierne får tilbud om gratis faglig og sakkyndig bistand i arbeidet med verneprosessene - på like vilkår som det vi har for frivillig vern av skog

Merknader til områdene

Selv om områdene skal inneholde andre naturtyper enn skog, som gir lite økonomisk utbytte er det allikevel arealer som tilhører en eier, som nå får strengere restriksjoner enn tidligere. Problemet oppstår når staten ønsker vern av arealer uten økonomisk verdi. Dette vil etter erstatningslovgivningen i dag, gi nullerstatninger. En frivillig prosess som leder til null i erstatning vil selvsagt ikke føre frem.

I stedet for å søke seg til gode løsninger gjennom minnelige avtaler med grunneiere som også ville minsket konfliktnivået, legger man seg på linjen om gratis tvangsvern.

Vi registrerer med stor bekymring at flere av arealene som er foreslått inneholder skog, herunder til dels store arealer med skog. Det er uttalt at alt vern av skog skal skje med utgangspunkt i frivillighet. Dette vil ikke skje om man gjennomfører supplerende vern av disse områdene som foreslått. Arrondering av avgrensning av område må skje i samarbeid med grunneierne for å unngå unødvendige ulemper og restriksjoner.

Deler av skogen i forslaget inkluderer økonomisk drivbar skog, plantefelt, samt skog langs jordekanter. Disse arealene må vernes frivillig i tråd med stortingets ønske. Ulempeserstatning for skyggetrær må vurderes. Deler av skogen er allerede omfattet av restriksjoner tilknyttet hogst mm. gjennom skogbrukslov, bærekraftsforskriften og vannressursloven. Et vern som naturreservat medføre langt strengere restriksjoner og båndlegge et vesentlig større areal enn hva som defineres som kantsoner mot vann i gjeldende lover og forskrift.

NORSKOG er skuffet over foreløpig prosess rundt arbeidet med supplerende vern. Vi forventer videre at alle områder blir forsøkt vernet gjennom en frivillig verneprosess, i tråd med Stortingsmeldingen.

Med vennlig hilsen

NORSKOG

Anders Ringstad

Leder av konsulentavdelingen